
Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2019:4

Svenskkyrklig sångsamling

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2019:36 Nya psalmer och sånger med svenskkyrklig teologi, i vilken motionärerna föreslår kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur en ny kompletterande musik- och sångsamling till konfirmandverksamhet, ungdomsverksamhet och gudstjänst kan åstadkommas. Gudstjänstutskottet ser positivt på intentionen med motionen. Gudstjänstutskottet konstaterar dock att nationell nivå redan arbetar med en förstudie inför en ny psalmbok och föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2019:36. Däremot föreslår utskottet med anledning av motionen att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta särskilt med nyproduktion av psalmer och sånger med svenskkyrklig teologi, som tilltalar ungdomar och kan vara ett bidrag till arbetet med en kommande psalmboksrevision.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2019:36, punkt 1,
2. avslå motion 2019:36, punkt 2,
3. med anledning av motion 2019:36 uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta särskilt med nyproduktion av psalmer och sånger med svenskkyrklig teologi, som tilltalar ungdomar, och kan vara ett bidrag till arbetet med en kommande psalmboksrevision.

Motionens förslag

Motion 2019:36 av Lisa Gerenmark m.fl., Nya psalmer och sånger med svenskkyrklig teologi

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur det bäst kan åstadkommas en ny musik- och sångsamling med svenskkyrklig teologi som kan tilltala ungdomar och andra och användas i t.ex. konfirmationsundervisningen,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att verkställa arbetet med en sådan samling på sätt som utredningen finner mest framkomligt.

Bakgrund

Kyrkoordningen

Inom den reformatoriska tradition som Svenska kyrkan är en del av är församlingens gemensamma sång av konstituerande betydelse för gudstjänstens firande. Sångens

centrala roll återspeglas i inledningens första stycke till Första avdelningen av kyrkoordningen:

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och delar den kristna bekännelsen och lovsången till en treenig Gud.

I Svenska kyrkans gudstjänstböcker uttrycks vad kyrkan tror, bekänner och lär. Bland dessa ingår Den svenska psalmboken vilket framgår av 18 kap., Inledning, tredje stycket. I kap. 17, 10 § finns bestämmelser om att det är den präst som leder en gudstjänst som beslutar efter samråd med den tjänstgörande kyrkomusikern om vilka psalmer eller andra församlingssånger som ska användas.

Eftersom psalmboken är en av de gudstjänstböcker som ska uttrycka vad kyrkan tror, bekänner och lär ska psalmboken spegla såväl kyrkans tradition som förnyade former för gemensam tillbedjan. Därför hör också psalmboken till de gudstjänstböcker som ska antas av kyrkomötet. Detta framgår av bestämmelser i 18 kap. 1 § kyrkoordningen.

Innan kyrkomötet beslutar i ärenden som gäller grundläggande bestämmelser om Svenska kyrkans tro bekännelse och lära, eller om att anta eller ändra Svenska kyrkans böcker, ska Läronämnden yttra sig. Även detta är reglerat i kyrkoordningen i 11 kap. 17 §. Med anledning av den i år föreliggande skrivelsen KsSkr 2019:5 Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning har Läronämnden yttrat följande.

Läronämnden följer med intresse den process som skrivelsen KsSkr 2019:5 vill initiera, och framhåller att om arbetet ger upphov till material av bekännelsekaraktär som föreslås behandlas av kyrkomötet, ska detta granskas av Läronämnden (11 kap. 17 §). (Ln 2019:5y).

Genom bestämmelserna i 11 kap. 17 § kyrkoordningen genomlyses material, som föreslås antas av kyrkomötet, av perspektiv som uttrycker Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet 2016 behandlade tre motioner som rörde psalmboksfrågor (2016:68, 2016:78, 2016:47). Gudstjänstutskottet framhöll i sitt betänkande (G 2016:7) att Den svenska psalmboken fortfarande fungerar väl men att en planering för kommande revision bör inledas för att processen ska få ta den tid den behöver. Kyrkomötet beslöt i enlighet med utskottets förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet komma med förslag till revidering och utökning av Den svenska psalmboken, så att den kommer att fungera tillsammans med den nya kyrkohandboken. Psalmboksfrågan från kyrkomötet 2016 fick i kyrkomötet 2018 en fortsättning genom motion 2018:50. Motionärerna föreslog kyrkomötet besluta om att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en fullständig revision av 1986 års Den svenska psalmboken på det sätt som beskrevs i motionen. Kyrkomötet beslöt, i enlighet med utskottets förslag, som svar på motionen att uppdra till kyrkostyrelsen att inhämta synpunkter från kyrkomötet på sitt förslag till direktiv, tidsplan och andra ramar för arbetet med en revision av Den svenska psalmboken innan det inleds.

En promemoria (KS 2016–1320) har utarbetats med syftet att stödja utarbetandet av en förstudie, som bland annat ska innehålla direktiv, tidsplan och andra ramar för en revision av Den svenska psalmboken. Promemorian utgör en första kartbild över en rad aspekter som en kommande psalmboksrevision har att ta ställning till. Kyrkostyrelsens arbetsutskott gjorde i mars 2019 bedömningen att ärendet ska fortsätta beredas på sätt som framgår av promemorian.

Ekumeniska perspektiv

I promemorian ställs ett antal frågor, bl.a. kring ekumeniska perspektiv. En historik ges över hur 1969 års psalmbokskommitté arbetade med de ekumeniska frågorna, vilket ledde fram till den samfundsgemensamma delen i Den svenska psalmboken som består av psalm 1–325. I promemorian påtalas att det arbetet ligger till grund för hur frågor kan inarbetas i en framtida revision av psalmboken. De ekumeniska och interreligiösa frågorna har över tid både utvecklats och förändrats och är därför viktiga i en förstudie.

Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete

I Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete (fastställda av kyrkostyrelsen 2007) sägs följande om konfirmandarbetets innehåll och utformning.

Bibeln och psalmboken innehåller berättelser, böner, sånger och psalmer som kan vara till hjälp för att tyda livet, bevara livsmodet och finna ord och uttryck för både sorgen och glädjen, kärleken och rättvisan. Varje konfirmand behöver därför få en egen bibel och psalmbok och få möjlighet att lära sig använda dessa gemensamt och på egen hand. (s. 6 f)

Vidare står gällande kvalitetssäkring av konfirmandarbetet: ”Ett konfirmandarbete med hög kvalitet förutsätter att det finns ett konfirmandarbetslag med pedagogisk, teologisk, diakonal och musikalisk kompetens” (s. 7) samt särskilt om musik.

Musiken har för många ungdomar en central plats och blir ofta en hjälp att tolka livet. Musiken är därför betydelsefull i konfirmandarbetet. I konfirmandarbetslaget behövs därför musikalisk kompetens, med kunskaper om den musik som är viktig i unga människors liv. Överhuvudtaget är förtrogenhet med ungdomskulturen viktig i arbetslaget. (s. 8)

Musikråd

För att stödja och främja det strategiska arbetet med kyrkomusik som en väsentlig del av kyrkans liv beslutade kyrkomötet 2017 (KmSkr 2017:17) att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag på hur gudstjänstlivet i Svenska kyrkan kontinuerligt kan tillföras ny gudstjänstmusik. 2018 bildades Svenska kyrkans musikråd (KS 2018, § 104). Rådet ska vara beredande och rådgivande inom kyrkomusik och inom sitt uppdrag utforma förslag till strategier avseende bl.a. utbildningsfrågor, kompetensförsörjning och kompetensutveckling, fördjupad reflektion om kyrkomusikens roll och identitet inom Svenska kyrkan, och stimulera till nyskapande av kyrkomusik. Kyrkostyrelsens arbetsutskott har även beslutat att tillsätta Musikrådets särskilda kommitté för kompletterande musik till Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I (KS 2019-0479, § 131).

Pågående arbete

I det arbete som pågår på nationell nivå utifrån kyrkostyrelsens bedömning att en revidering av Den svenska psalmboken ska fortsätta att beredas, ställs ytterligare frågor. Till exempel hur psalmer i 700-serien, som är populära bland konfirmander och unga, ska hanteras i relation till att de inte är antagna av kyrkomötet. Vidare om det skulle vara möjligt att en sång-/psalmbank kan finnas på nätet, och hur den dels i så fall skulle kunna säkerställas teologiskt för att stämma med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, samt kunna innehålla en mångfald.

Som exempel på metoder att utveckla och komplettera psalmboken utlystes och genomfördes 2017, som en del av reformationsjubiléet, en psalmtävling i Växjö stift. Sedan tidigare har, utan att formellt antas av Svenska kyrkan, men använt i flera av Svenska kyrkans församlingar, ett större komplement till Den svenska psalmboken givits ut, *Ung psalm*, Libris förlag, 2006.

Användning av digital musik

Stim (Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå) www.stim.se/sv ansvarar för att upphovsmän får ersättning för sin musik. Som musikanvändare behöver församlingen/pastoratet ett avtal med Stim utöver det centrala avtal som Svenska kyrkan har. Det lokala avtalet är en fråga för den lokala enhetens ledning, dvs. kyrkoherden. När det gäller streamad eller nerladdad musik (t.ex. Spotify, iTunes, Youtube m.m.) finns ingen tjänst som Svenska kyrkan kan använda då gudstjänster och förrättningar är offentliga. Spotify och iTunes är endast lagligt att framföra vid privata små tillställningar. Den som vill ha inspelad musik vid förrättningar och gudstjänster är hänvisad till att använda CD-skiva.

Ett FAQ om musikanvändning i Svenska kyrkan har utarbetats och finns tillgängligt på Svenska kyrkans interna webb, <https://internwww.svenskakyrkan.se/Musik/faq--svenska-kyrkan-och-stim>. Där finns också information om digital musikanvändning i Svenska kyrkan, <https://internwww.svenskakyrkan.se/musik/musikanvandning-i-svenska-kyrkan>.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:36.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2019:36 uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta särskilt med nyproduktion av psalmer och sånger med svenskkyrklig teologi, som tilltalar ungdomar, och kan vara ett bidrag till arbetet med en kommande psalmboksrevision.

Gudstjänstutskottet ser positivt på intentionen med motionen. Gudstjänstutskottet konstaterar dock att nationell nivå redan arbetar med en förstudie inför en ny psalmbok och föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2019:36. I enlighet med motionssvar från De Ungas Kyrkomöte ser Gudstjänstutskottet relevansen av att komplettera psalmboken. Sådant kompletterande material menar utskottet bör rymma reflekterad teologi både vad gäller text och musik, en bredd av sånger, även på andra språk än svenska, samt bör ha digital tillgänglighet och kunna prövas kontinuerligt. Utskottet föreslår därför med anledning av motionen att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta särskilt med nyproduktion av psalmer och sånger med svenskkyrklig teologi, som tilltalar ungdomar och kan vara ett bidrag till arbetet med en kommande psalmboksrevision.

Uppsala den 4 oktober 2019

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Anna Cöster, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Roger Olsson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Gunilla Bengtsson, Lisa Tegby, Anders Roos, Manilla Bergström, Anders Åkerlund, Margareta Andersson, Alexander Christiansson, Sven Milltoft, Carola Norén, Hans Lindholm, Marjut Ervasti och Göran Göransson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Jannerstig, Birgitta Nilsson, Torvald Johansson, Maria Brolinson, Daniel Engström, Sara Gille, Lena Jönsson, Eva Kyrk och Alve Svensson.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.